

MAKTABLARDA TA'LIMNING RIVOJLANISHIDA O'QITUVCHILARNING ROLI

Mamajonov Anvarjon Aliyevich

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabda ta'limning rivojlanishida o'qituvchilarning roli beqiyos va hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi, o'qituvchining asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarda bilim olishga qiziqish uyg'otish, darslarga qiziqtirish, sifatli dars tashkillash, o'quvchilarga tushunarli va soda tarzda dars o'tish haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: maktab, ta'lim, rivojlanish, dars, faoliyat, maqsad, tarbiyalash, taraqqiyot strategiyasi.

Maktab o'quvchilarining bilimi va ko'nikmalarini shakllantirish, ularni milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalash, o'qituvchi kasbi nufuzini va pedagoglarning sifat tarkibini oshirish, darsliklar va o'quv metodik majmualarni zamon talablari asosida takomillashtirish, maktab ta'limi muassasalarining xalqaro standartlarga javob beradigan zamonaviy modellarini barpo etish maqsadida, shuningdek, 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasini “Inson qadrini ulug'lash va faol mahalla yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturiga muvofiq:

maktab ta'limiga ilg'or xalqaro tajribalar asosida ishlab chiqilgan Milliy o'quv dasturini to'laqonli joriy etish hamda mahalliy va xorijiy mualliflar tomonidan yaratilgan zamonaviy darsliklarni amaliyotga kiritish;

jamiyatda o'qituvchi kasbi nufuzini oshirish, pedagoglar uchun qulay ijtimoiy sharoitlar yaratish va mehnatini munosib rag'batlantirish;

o'qituvchilarning yoshlarga ta'lim va tarbiya berishdagi mas'uliyatini, doimiy kasbiy rivojlanishdagi talabchanligini oshirish kabi chora-tadbirlar ko'rilmogda.

. O'qituvchilar nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilarni shaxs sifatida shakllantiruvchi, ularning qobiliyatlarini ochuvchi va kelajak hayotga tayyorlovchi asosiy shaxsdir.

O'qituvchilarning ta'lim rivojidagi asosiy rollari:

- Bilim berish va ko'nikmalarni shakllantirish: O'qituvchilar o'quvchilarga fan asoslarini o'rgatadi, ularda zaruriy bilim va ko'nikmalarni shakllantiradi. Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan nafaqat faktlarni bilishni, balki ularni tahlil qilish, baholash va amalda qo'llash ko'nikmalarini ham o'rgatishni talab qiladi.

- Motivatsiya berish va qiziqish uyg'otish: O'qituvchining asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarda bilim olishga qiziqish uyg'otish, ularni o'z ustida ishlashga va o'z qobiliyatlarini rivojlantirishga motivatsiya qilishdir. Qiziqarli darslar, interaktiv usullar va individual yondashuv o'quvchilarni faollashtiradi va ularning o'zlashtirish darajasini oshiradi.

- Shaxsni shakllantirish va qadriyatlarni singdirish: O'qituvchilar o'quvchilarga nafaqat bilim beradi, balki ularning axloqiy me'yorlarini shakllantiradi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdiradi, vatanparvarlik ruhida tarbiyalaydi. O'qituvchi o'zining shaxsiy namunasi bilan o'quvchilarga ta'sir ko'rsatadi va ularga to'g'ri yo'lni ko'rsatadi.
- Ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: O'qituvchilar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, muammolarni hal qilishga, yangi g'oyalarni yaratishga o'rgatadi. Tanqidiy fikrlash qobiliyati o'quvchilarga axborot oqimida to'g'ri yo'nalish olishga va oqilona qarorlar qabul qilishga yordam beradi.
- Texnologiyalardan foydalanishga o'rgatish: Zamonaviy o'qituvchi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) yaxshi bilishi va ularni dars jarayonida samarali qo'llay olishi kerak. Bu o'quvchilarga zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini o'rgatishga, ularni axborotni izlash, tahlil qilish va baholashga o'rgatishga imkon beradi.
- Individual yondashuvni ta'minlash: Har bir o'quvchi o'ziga xos qobiliyat va ehtiyojlarga ega. O'qituvchi har bir o'quvchiga individual yondashishi, ularning qiziqishlarini, qobiliyatlarini va o'zlashtirish darajasini hisobga olishi kerak. Bu o'quvchilarga o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga yordam beradi.
- O'z ustida ishlash va doimiy ravishda o'z malakasini oshirish: Ta'lim sohasida yangi texnologiyalar, metodikalar va o'quv dasturlari doimiy ravishda paydo bo'ladi. O'qituvchi doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, yangi bilimlarni o'zlashtirishi, o'z malakasini oshirishi va zamonaviy ta'lim talablariga moslashishi kerak.
- Ota-onalar bilan hamkorlik qilish: O'qituvchilar ota-onalar bilan doimiy aloqada bo'lishi, o'quvchilarning muammolarini birgalikda hal qilish, ularning ta'lim olishiga ko'maklashish va tarbiyasi bo'yicha maslahatlar berishi kerak. Ota-onalar va o'qituvchilarning hamkorligi o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

XULOSA

O'qituvchilar maktabda ta'limning rivojlanishida muhim va hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ularning bilim berish, motivatsiya berish, shaxsni shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish, texnologiyalardan foydalanishga o'rgatish, individual yondashuvni ta'minlash, o'z ustida ishlash va ota-onalar bilan hamkorlik qilish qobiliyatlari ta'lim sifatini oshirishga va o'quvchilarni kelajak hayotga tayyorlashga yordam beradi. Jamiyat o'qituvchilarning mehnatini qadrlashi, ularning kasbiy rivojlanishi uchun sharoit yaratishi va ularning ijtimoiy maqomini oshirishi kerak.